

פרוטוקול מס' 226

מישיבת ועדת הכספים

יום ו', יז' באדר תשל"ה-28.2.75, שעה 09.00

נ כ ח ר :

חברי הועדה:

- י. קרגמן - היו"ר
- א. אפרת
- ש. ארליך
- י. בדר
- י. גולק
- צ. גרשוני
- ב.צ. חלפון
- ש. לורינץ
- א. מלמד
- ע. פיינרמן
- י. פלומין
- ג. פח
- ד. קורן
- ח. קורפו
- נ. קצב
- א. רונן
- א. שוסטק
- מ. שחל
- ע. אמוראי
- י. בן-מאיר

מוזמנים:

- שר השיכון א. עופר
- צ. אלדורטי - יושב-ראש מועצת המנהלים של חברת עמידר
- א. לוי
- י. שטיינר
- ו. איתן
- י. לבני
- א. מיטל
- י. דורי
- א. גפני
- ש. גרמןשפן
- מר מושביץ
- מר תמיר
- מר אלשיך
- מר שפרילנג
- מר זיו-אב
- מר רוטלוי
- א. קרסנר
- א.נ. פלוג
- ס. אלחנני
- ס. איזנברג, ש. פרג

קצרניות:

סדר-היום:

1. חברת עמידר
2. אגרות רשות השידור וסימון פעולות הרשות
3. הצעת מס מעסיקים

(נתקן ביום 3.3.75)

1. חברת עמידרהיו"ר י. קרגמן:

אני מקדם בברכה את שר השיכון, מר עופר, שזו לו הופעתו הראשונה בוועדת הכספים.

לפי בקשתם של חברי הועדה, הזמנו את שר השיכון לדיון על הגילויים האחרונים בחברת עמידר. בדיון זה לא נעסוק בצד הפילי של גילויים אלה, שהוא ענין לטיפולם של היועץ המשפטי לממשלה ושל המשטרה.

השאלה שאני רוצה להציג היא - כיצד יתכן שבחברה ממשלתית מסודרת קורים דברים כאלה, ומועצת המנהלים אינה מבחינה בכך? וכיוון שהדברים קרו, נשאלת השאלה - מה הן מסקנותיו של שר השיכון לגבי מועצת המנהלים, שמוטלת עליה אחריות מסוימת? לא יתכן שבחברה ממשלתית, בה מושקע הון רב של המדינה, יקרו דברים כאלה ומועצת המנהלים לא תתן את הדין על כך מבחינה צבורית ולא מבחינה משפטית.

בהזדמנות זו ברצוני להביא לידיעתך, אדוני שר השיכון, כי בחקופת כהונתו של מר בנטוב כשר השיכון, הוא הודיע לוועדת הכספים, בעקבות טענות שכל ההכנסת של חברת עמידר "נאכלות" על ידי המנגנון שפנה למכון לפיריון העבודה והייצור וביקש לבדוק אפשרות של ייעול המנגנון והנהגת חסכון בחברת עמידר. בדיקת המכון לפיריון העבודה והייצור נמשכה זמן רב, ובסופה הוגשו מסקנות שהובאו גם לפני ועדת הכספים. כיוון שהיו אלו מסקנות של מכון מקצועי, איש מחברי ועדת הכספים לא ערער עליהן, וועדת הכספים המליצה בפני שר השיכון לבצע מסקנות אלו. על כך בא ערעור של הנהלת חברת עמידר. בדיון שנתקיים בוועדה, בו השתתפו שר השיכון דאז מר שרף, הנהלת עמידר ונציגי שירות המדינה, הודיעה הנהלת חברת עמידר שהמסקנות של המכון לפיריון העבודה והייצור אינן ניתנות לביצוע, כי ביצוען כרוך בפירוט עובדים. הבענו מורת רוחנו מהודעה זו של הנהלת עמידר. ואז הוקמה ועדה בין-משרדית שבדקה את הנושא והגיעה לאותן מסקנות שהגיע אליהן המכון לפיריון העבודה והייצור. אני קובע בצער שמסקנות אלו לא בוצעו עד היום. אינני מבקש ממך, אדוני שר האוצר, להשיב מדוע לא בוצעו מסקנות אלו. אנו מבקשים לשמוע ממך על הגילויים האחרונים על מתן הלוראות, העלמת כספים, ניהול מספר חשבונות - ואני אומר כל זאת מתוך הסתייגות, כי טרם נערך משפט והדברים לא נתבררו. מועצת המנהלים, המבקר הפנימי, רואה החשבון, כיצד לא גילו את הדברים? אני חושב שדבר זה חמור מאד.

שר השיכון א. עופר:

אדוני היושב-ראש, חברי הועדה,

כל מי שנתון בעניני צבור יכול להבין

שדיון זה בענין עמידר לא יהיה הדיון האחרון. אין בידי עדיין כל הפרטים על כל מה שנעשה בחברת עמידר. כאשר יהיו בידי כל הפרטים, אביאם לפני ועדת הכספים.

אני מסכים שיש מקום לדון במבנה הארגוני של חברת עמידר ובמצבת כוח האדם של החברה. אולם אני רוצה להביא לידיעת הועדה, שכאשר נכנסתי לתפקידי בקשתי לבדוק מה עושה חברת עמידר ומה היא צריכה לעשות בשנים הקרובות. לאור בדיקה זו הטלתי על חברת עמידר מספר תפקידיים; קודם כל בקשתי שיסיימו תוך שנה-שנתיים כל תוספת החדריים שניתן להוסיפם ויסיימו הקמת חדרי הבטחון שניתן להקימם. ואמנם החברה עומדת להשלים תוך שנה-שנתיים כל תוספת החדריים וחדרי הבטחון שניתן לבצע.

שנית, בקשתי מחברת עמידר להעלות את

פיתוח השכונות לרמת הפיתוח היום, כולל פבישים, תאורה, גדרות, מתקני אשפה. כיוון שבמקומות רבים נעשה הדבר בשיתוף עם הרשות המקומית, נפגשתי עם כל ראש עיר בנפרד ושוחחתי אתו על כך;

שלישית, סיווגנו את שכונות עמידר בשלוש קטגוריות: שכונות שצריך להרסן ולבנות מחדש; בשכונות אלו תטפל רשות הפיתוח, שלדאבונני בעשר השנים האחרונות לא עשתה דבר; שכונות שרק מחציתן צריך להרוס ולבנות מחדש ומחציתן צריך לשפץ. בשכונות אלו ממספלת עמידר. ואמנם אני מציע לחברי הועדה לבקר בשכונות עמידר באילת, טבריה ונהריה ולראות כיצד שוקמו השכונות. והקטגוריה השלישית - שכונות ששיקומן צריך להמטר לקבלנים.

שוחחתי עם הנהלת עמידר על שנוי המבנה הארגוני של החברה. עמידר מטפלת ב-150,000 דירות מושכרות. היחידה שניתן לטפל בה בדרך טובה, היא יחידה של 25,000 דירות. לכן המבנה הרצוי הוא המבנה הדצנטרליסטי. אני העליתי את הרעיון של הקמת חברות-בת. עד אז הוחלט על הקמת מחוזות אוטונומיים. ועתה אנו נמצאים בשלב של העברת הסמכויות למחוזות, מתוך מגמה שכל מחוז יטפל ב-25,000 דירות.

תוך כדי ביצוע ריאורגניזציה זו נתגלו המעשים שנתגלו. ברור שמעשים אלה הם פלייליים. גזבר עמידר, שהוא אדם ממולח מאד, פתח לפני 4 שנים חשבון שני של עמידר בכמה מהסניפים בהם היו לעמידר חשבונות. מנהל אגף הכספים לא ידע על פתיחה חשבונות אלה. שאלתי כיצד ניתן היה לפתוח חשבון שני באותו בנק, כי אני יודע מנסיוני שכאשר פתחתי חשבון של חברה, נתבקשתי להמציא החלטת החברה על פתיחת חשבון זה. מתברר שמר כץ עורר אמוץ אצל מנהלי סניפי הבנקים. שאלתי, מה לגבי מורשי החתימה? מתברר שמר כץ עשה פוטוסטט של מורשי החתימה של החשבון הראשון ואמר שאלה הם מורשי החתימה גם על החשבון השני.

כאשר היה צריך להעביר קלדוגמה, רבע מליון לירות לטפחות, כתבה הגזברות של חברה עמידר שיק כשר וישר על סכום של רבע מליון לירות. מר כץ הכניס שיק זה למגירתו; ירד לבנק ונתן הוראה להעביר רבע מליון לירות מחשבון א' לחשבון ב'. וחשבון ב' היה החשבון השני שרק הוא עבד אתו. כעבור חודש או חודשיים הוציא את השיק ממגירתו, שינה את התאריך ומספר החשבון והכניסו לחשבון טפחות. טפחות קבלה את הרבע מליון לירות. אבל בתקופת הביניים של חודש או חודשיים, כסף זה "עבד" וצבר ריבית. מבחינת עמידר הכסף נמסר למי שהיה מיועד לו. אבל על ידי עכוב השיק, עשה מר כץ רווח נאה.

מעשה זה מעורר מספר שאלות לגבי המערכת הבנקאית: א. כיצד פתח הבנק חשבון ללא הודעה על בעלי זכות החתימה? ב. רואה החשבון ביקש מסניפי הבנקים את היתרות של עמידר, והם היו משיבים לו: היחרה היא כזאת וכזאת.

א. אפרח: גם בנק דיסקונט?

שר השיכון א. עופר: הוא פתח חשבון כזה בשלושה סניפים - סניף בנק דיסקונט, סניף בנק המזרחי וסניף בנק אגוד. והוא ניהל את העסקים הללו על ידי פתקים והוראות טלפון. כנראה שהאיש עורר אמוץ.

ש. לורינץ: אולי עשה זאת בשיחוף פעולה עם עובדי סניפי הבנקים?

שר השיכון א. עופר: אינני יודע. שאלתי את רואה החשבון, כיצד לא גילה את הדבר. והוא אמר לי: אני בקשתי כל שנה יתרות. וקבלתי יתרה מאושרת על ידי סניף הבנק. סניף הבנק נתן את היתרה בחשבון א'. אבל רואה החשבון לא שאל מה היתרה בחשבון זה וזה הוא שאל על היחרה של עמידר. כאשר מסרו עבודות לביצוע, הפקידו כספים בבנק כדי להנחות מההצמדה. וסניפי הבנקים לא דיווחו גם על הפקדות אלו.

כאשר נתגלה עניין מתן ההלוואה לעיריית תל-אביב, בוטלה זכות החתימה של מר כץ. למרות זאת הבנקים המשיכו לקבל ממנו הוראות. כאשר ישב מר כץ בבית המעצר ובאו ושאלו אותו איפה הכסף, הוא כתב פתק זה (מראה צלום הפתק): "לכבוד בנק המזרחי, נא להעביר את היתרה בחשבון א' - לירות - 30,000 לחשבון של עמידר". ועל יסוד פתק זה ביצע הבנק את הפעולה. מר כץ טוען: לא עשיתי שום עוול; במעשים אלה רק הבאתי רווחים לעמידר. כל הכסף מונח בחשבון. חברה עמידר שמה יד על 800,000 לירות. הוא אמר: "מגיע 1,2 מליון לירות, אני מוכן להחזירם". כל מה שהוא מבקש כנראה הוא שיחזרו לו תעודת ישר.

כיצד הוציא מר כץ את הכסף? הוא אמר, שיחד עם הבנקים הקים קרן הלוואות לעובדים, והבנקים נתנו את הכסף לעובדים בריבית של 5-6% אם לרכישת רכב ואם למטרות אחרות. מחשבון זה נתנו הלוואות לעובדים, והוא הורה לאן יחזור הכסף. ומהחשבון השני היה נותן שיקים שלא נשאו סימן "כרוס" והבנק היה משלם תמורתם במזומן.

גם אם הייתה רק חתימה אחת על השיק?

ג. פת:

שר השיכון א. עופר: הוא זייף חתימה שניה. על כל פנים, האיש שחתימתו מופיעה על השיקים טוען שהוא זייף חתימתו. הוא היה נותן שיק לפלוני אלמוני, והייתה בא אתו לבנק; הוא נהג להסתובב בבנקים כל הזמן וכך הוציא את הכסף.

נוסף לכך היה גזבר של ועד עובדי עמידר. ופתח שלושה חשבונות בשם ועד העובדים, ועשה טרנסקציות בסכומים של מאות אלפי לירות; קנה ומכר אגרות חוב; והועד לא ידע על כך, כי הוא היה בעל זכות החתימה היחיד. כאשר בכספי ועד עובדים קונים ומוכרים אגרות חוב במאות אלפי לירות, הדבר צריך לעורר תמיהה בבנק.

לפי עדות שמסר מר כץ במשטרה, הוא היה קשור עם מר טאוב ומר מרון. על יסוד זה נעצרו מר טאוב ומר מרון ושוחררו בערבות.

עד כאן הפרטים הידועים לנו. העניין כולו

נתון בחקירת המשטרה.

אני בקשתי למנות ועדה פנימית של מועצת המנהלים של עמידר. ואמנם אחמול התכנסה מועצת המנהלים ובחרה בוועדה בראשותו של מר עילם, מי שהיה מנכ"ל משרד העבודה, ממייסדי עמידר ואיש צבור בעל נסיון רב, שתפקידה לבדוק את כל העניין.

ביקשתי מרואה החשבון לרדת לחקר העניין עד שרשיו. וביקשתי מעורך-הדין של החברה לשים יד על כל מה שניתן לשים יד. ביקשתי מנגיד בנק ישראל לבדוק חלקם של הבנקים בעניין. בקשתי מהיועץ המשפטי לממשלה לחוות דעתו אם בדיקה זו של נגיד הבנק לא תפריע לחקירת המשטרה.

לאחר שהזוּבְּיִדְיָנוּ הפרטים המלאים, נזכלה הסיק להסיק מסקנות ולהגישן גם לוועדת הכספים.

תודה לשר השיכון.

היו"ר י. קרגמן:

ועתה נשמע שאלותיהם והערותיהם של חברי

הוועדה.

צ. גרשוני: אני מציע שלא נדון עתה בכל העניינים הנוגעים לחברת עמידר, אלא רק בעניין המסויים של הגילויים שנחגלו בעמידר. ועל ענייני עמידר בכללותם נדון במסגרת הדיון בתקציב.

אני מציע שתחילה נגדיר מה תפקידה של ועדת הכספים בעניין זה. לא הייתי רוצה שנסתפק בשמייעת אינפורמציה. אני חושב שתפקידה של הוועדה לברר אם ניהול החברה - וחברת עמידר היא חברה ממשלתית - היה ניהול תקין. ואם יחברר לנו שהניהול לא היה תקין, יהא עלינו להסיק מסקנות. אנו חיים באווירה צבורית מסוימת בארץ. והגיוס היחיד מאשר בכל תקופה אחרת, אנו חייבים לברר את הדברים עד תומם; לטהר שרצים, אם ישנם כאלה, ולהצביע על ליקויים ומחדלים.

בעתונות פורסם שמר כץ נתן הלוואות גם

לאנשים בעמידר. ואני מבקש שוועדת הכספים תקבל מידע מדויק על עניין זה; כמה אנשים קבלו הלוואות, מה הם סכומי ההלוואות, לפי איזה קריטריונים ניתנו ההלוואות, מי קיבל ומי לא יקבל.

אדוני שר השיכון, אינני מרוצה מכך שבקשת למנות ועדה פנימית לבדוק את העניין. הוועדה שצריכה לבדוק את העניין אינה יכולה להיות ועדה פנימית. זו צריכה להיות ועדה שחבריה אינן להם כל קשר לחברת עמידר. אם אתה רוצה שוועדה פנימית תבדוק את העניין, בבקשה. אבל נוסף לכך צריכה להיות ועדה שחבריה אינן להם כל קשר לחברת עמידר.

למרות שהדבר איננו לפי כללי החוק, הייתי מציע שהטיפול בעניין זה ייעשה לפי הצעת חוק רשות החברות, הנמצאת בדיון בוועדה. אני חושב שהצעת החוק, כולל ההסתייגויות שהוגשו על ידי חברי הוועדה, יכולה להנחות אותנו כיצד לנהוג בעניין זה.

ח. קורפו:

אני מציע שנמליץ בפני הממשלה לפרק את חברת עמידר. בדו"ח המכון לפיריון העבודה והייעול שהזכיר היושב-ראש נקבע שמתוך 700 עובדים בחברת עמידר 430 עובדים מיותרים. ועדה בין-משרדית שנתמנתה לבדוק את העניין - לאחר שהוגש ערעור של חברת עמידר - קבעה אף היא שמימצאי המכון לפיריון העבודה הם נכונים.

לדעתי, הבטלה היא אם כל חטאת. לא אתפלא אם בכל פינה בחברה זו נגלה שחיתות. אני חושב שהחברה רקובה מיסודה וצריך לפרק אותה, ולהקים במקומה מסגרת מתאימה לצרכים הקיימים. אין זה סוד, שאילו המדינה הייתה נותנת במתנה כל נכסי הנפקדים ונכסים אחרים לגרמים בהם, הייתה חוסכת כל שנה 5 מליון לירות.

בעבר נתגלו מעשי שחיתות בסניף אשדוד של החברה ובסניף ירושלים, ואי אפשר היה להרחיק את האנשים שהיו מעורבים בהם. עצם העובדה שבחברה ישבו פקידים של מטה בחירות של מפלגה מסויימת, והעתיקו רשימות הדיירים אומרת דרשני.

אני מציע אפוא שנמליץ בפני הממשלה על

פירוק חברת עמידר.

א. אפרח:

נכון הוא שנחגלו גילויים חמורים מאד. אבל אני רוצה להציע כמה דברים פשוטים יותר מאשר פירוק חברת עמידר שהציע חבר הכנסת קורפו. אני מציע שנקבל פרוטוקולים של דיוני מועצת המנהלים על עניין זה. אני רוצה לראות את הדברים מנקודת ראותם של האנשים האחראים לחברה בתוקף היותם חברי מועצת המנהלים.

אני מציע שתוך זמן קצוב נקבל משר השיכון וממועצת המנהלים של חברת עמידר הצעותיהם לארגון מחדש של האגפי החברת.

ידוע לי שחברת עמידר החלה עכשו בביצוע משימות חברתיות חשובות. פירוק חברת עמידר לא יהיה בו תשובה למשימות אלו. אם אנו רוצים להביא את החברה לחוף מבטחים, אנו צריכים לקבל אינפורמציה מלאה על הדברים שקרו והצעות מעשיות לארגון מחדש של החברה, כדי למנוע השנות מעשים כאלה.

גדעון פת:

אני תומך במאה אחוז בהצעתו של חבר-הכנסת קורפו. אין זו הפעם הראשונה שמוצע לפרק את חברת עמידר. אך בכל פעם כאשר אנו דנים בהצעה זו, נמצא מליץ יושר המדבר על המשימות החברתיות שממלאה חברת עמידר.

א. רונן:

ומה על רסקו?

גדעון פת:

כאשר היתה המפולת ברסקו, בקשנו שרסקו תחדל לפעול בכל תחום שאינו מתחומי פעולתה המוגדרים.

מיליארדי לירות הושקעו בחברת עמידר,

ורווח - אף אגורה.

זה עתה קבלתי רשימת חברי מועצת המנהלים של חברת עמידר. יושב-ראש מועצת המנהלים הוא מר אלדורטי. חברי המ: מר וינשל, מנכ"ל משרד השיכון; מר אלפנדר, סמנכ"ל משרד השיכון. האם למנכ"ל משרד השיכון ולסגנו יש זמן להקדיש למועצת המנהלים של חברת עמידר? מטבע הדברים אינם יכולים להקדיש זמן ולהיות פעילים במועצת המנהלים של חברת עמידר.

עוד חברים במועצת המנהלים: מר טלמוך ממינהל מקרקעי ישראל; מר עילם, כל הכבוד הוא איש צבור; מר ציגל, אני מתאר לי שזה "האבא הטוב" העוזר לבנו; מר הרצברג, מר בן-ארי, מר אבולעפיה, מר לוי, מר רותם סמנכ"ל משרד הפנים; מר שטנר ממשרד האוצר, מר שרמן, מנכ"ל משרד הקליטה. ומטעם רשות החברות יושב במועצת המנהלים של חברת עמידר רק משקיף, אדם בשם רוט.

בדיון על החברה לישראל נאמר שאי אפשר לפטר מועצת המנהלים של החברה, כי זו אינה חברה ממשלתית. חברת עמידר היא חברה ממשלתית. מדוע אי אפשר לפטר את מועצת המנהלים? אדוני שר השיכון, אחת ממנה ועדה של מועצת המנהלים לבדוק מה עשתה מועצת המנהלים. הדבר אינו מתקבל על הדעת.

לדעתי צריך להסיק מסקנה חד-משמעית לגבי המשך קיומה של החברה. אבל בשלב זה יש מקום לצעדים ביניים דרסטיים.

חבר הכנסת גרשוני הציע שנבדוק מי קיבל הלוואות. אני חושב שבצעתה הכלכלה-עשינו משגה כאשר נכנסנו לבדיקה זו לגבי המקרה של שובינסקי. מה זה משנה מי קיבל את הלוואות? אל נתחיל בציד-מכשפות שיקיף גם אנשים שאין להם קשר לכל המפולת של נגרמה עכשו. אלא רק נתגלחה עכשו.

אני מציע לשר השיכון להשעות את הנהלת עמידר ולקבוע הנהלה של 5-7 אנשים, ובכל מקרה הועדה לבדיקת העניין אינה יכולה להיות ועדה המורכבת מחברי מועצת המנהלים.

ש. לורינץ: ברצוני לשאול מספר שאלות: א. מהו הסכום הכולל שהוציא מר כץ מחברת עמידר בדרכים שתוארו על ידי שר השיכון?

ב. האם שר השיכון נקט בצעדים הדרושים כדי לבדוק - אם על ידי מבקר המדינה ואם על ידי רואה חשבון מיוחד - אם לא נעשו דברים כאלה בסניפים אחרים של החברה; כי בדרך כלל כאשר מתחיל דבר כזה בחברה, הוא מתפשט. ואני חושב שמן הדין לבדוק זאת מייד.

בניגוד לדעתו של חבר הכנסת פת, אינני יכול להביין כיצד אנשים בחברת עמידר, ולא סתם אנשים אלא אם נכון מה שפורסט, ביניהם גם יושב-ראש מועצת המנהלים של החברה, יכלו לומר לגזבר: תשיג לי הלוואה. אינני יכול לתאר לעצמי ששר או מנכ"ל משרד יאמר לגזבר שלו תשיג לו הלוואה בחנאים טובים. לכן אני שותף לדעתו של חבר הכנסת גרשוני שעלינו לקבל אינפורמציה מי הם מקבלי הלוואות.

אינני יודע אם יש לחסל את חברת עמידר. לא כל כך מהר מחסלים. אבל דבר אחד אני יודע, שזו החברה הממשלתית הראשונה שנתגלחה בה שערעוריה בממדים כאלה. אם לא יוחלט על חיטול עמידר, צריך להחליט על ארגונה מחדשה.

י. גולן: חברת עמידר היא אחת החברות הגדולות בה מרוכז רכוש עצום. היא אחת הזרועות של המדינה לביצוע המפעל האדיר של השיכון הסוציאלי בארץ. גם לאחר שנתגלה מה שנתגלה, קשה להציע פירוק חברה זו, מבלי לדעת הכל פרטי הדברים.

אני חושב ששר השיכון צריך לדרוש בדיקה מיוחדת של מבקר המדינה, גם כדי שיוכל להחליט על איזה בסיס לבנות מחדש חברה זו. אני חושב שועדת הכספים צריכה להיות שותפת למהלך הדיונים על הריאורגניזציה של החברה.

מה שאינני יכול להביין הוא, כיצד רואה החשבון של החברה לא "עלה" על עניין זה במשך שנים כה רבות.

ד. קורן: איננו דנים היום על העניין הנמצא בחקירת המשטרה. ואיננו דנים היום על נושא עמידר בכללותו. אינני חושב כחבר הכנסת קורפו, שעמידר אינה עושה שום דבר.

חבר הכנסת קורפו אני מייצג לך לבקר בעכו, במעלות ובמקומות אחרים בהם מטפלת עמידר וחראה שהדבר אינו פשוט.

אילו היו מתגלים דברים כאלה ברשות מקומית, היו מפזרת את מועצת הרשות וממנים ועדה קרואה. אינני מוכן לקבל בתמימות שאנשים ידועי שם קבלו הלוואות ברבית נמוכה, ולא תהו מה מקור הכספים ומדוע הריבית כה נמוכה. אינני בא להאשים אותם במעשה פלילי. אבל הם אינם יכולים לשבת יותר במועצת המנהלים של עמידר. הייתי מציע לשר השיכון, ב"הזדמנות חגיגית זו" להחליף את כל חברי מועצת המנהלים, באנשים שאינם קשורים בהתחייבויות קודמות ויכולים לעשות נקיין משמעותי בחברה. אני יודע שהדבר אינו נעים, אבל זה הדבר שצריך לעשותו.

י. פלומין: ברצוני לשאול את שר השיכון:

א. מהו ההיקף הכולל של הסכומים שהועברו במרוצת הזמן מחשבון לחשבון?

ב. חלק ניכר מההעברות היו לחשבון של טפחות. טפחות הוא מוסד בנקאי העושה הישוב מדוייק של הריבית על פי תאריכים מדוייקים. מה ההפסד שנגרם לעמידר כתוצאה מכך שהכספים הגיעו לטפחות בתאריכים מאוחרים?

ג. איפה הייתה מחלקת הבקורת הפנימית? בבנקים יש סימוץ מיוחד להעברת כספים מחשבון לחשבון וסימוץ מיוחד להוצאת כספים בשיקים. אם הרווח מהעסקות שעשה מר כץ מגיע ל-2;1 מליון לירות פירוש הדבר שהיקף הסכומים שהעביר מחשבון לחשבון היה עשרות מליוני לירות. האם בדקתם אם לא היו דיווחים של מחלקת הבקורת הפנימית שעוכבו באחד הדרגים?

ד. האם בין מקבלי הלוואות מר כץ לא היו עובדי מחלקת החשבונות ומחלקת הבקורת הפנימית?

מ. שחל: אין ספק שהגילויים שנתגלו בחברת עמידר הם חמורים ביותר. אבל בדיון זה איננו נכנסים לאספקט הפלילי. ואני מציע שלא נגזר גזר דין על אנשים ולא נציע לפטר חברי מועצת המנהלים. במצב שנוצר לא תמצא איש מבין עובדי המדינה ועובדי צבור שיסכים להיות חבר במועצת מנהלים של חבר.

אינני מבין תמיהתו של חבר הכנסת פת מדוע מנכ"ל משרד השיכון וסמנכ"ל משרד הפנים חברים במועצת המנהלים של עמידר. הם חברים במועצת המנהלים של עמידר כדי לתאם דברים המשותפים לתחומים שהם אחראים עליהם ולעמידר.

אינני מבין את ההגיון שבהצעה לפרק את חברת עמידר. מישהו צריך לנהל את הנכסים של המדינה. אם הפרק את החברה, נכסים אלה יהיו הפקר.

שר השיכון חייב למנות ועדה שלא מבין אנשי עמידר שתבדוק, האם מועצת המנהלים יכולה הייתה לדעת - - -

היו"ר י. קרגמן: היא חייבת לדעת.

מ. שחל: אינני יודע. אם כן - יוספו מסקנות לגבי מועצת המנהלים.

אחרי שנתגלה מה שנתגלה בסניף אשדוד של עמידר נמסר שתתמנה ועדה שתקבע את הנהלים בעמידר. האם הוקמה הועדה?

ע. פיינרמן: לא אתפחט לבעיות העבר. אני מציע שנקיים דיון מקיף על חברת עמידר בו נוכל למצות כל הבעיות שעדיין לא מצאו פתרון.

לגבי הגילויים שנתגלו עתה ברצוני להביע שלוש תמיהות:

האחת - כיצד לא ידעו מי שהיו צריכים לדעת על מעשים אלה. לפי תיאורו של שר השיכון, הדברים שנעשו, נעשו בדרך כזאת ובמקומות כאלה שניתן היה לדעת. האם רואה החשבון לא היה בסדר? אם הנהלת החשבונות של החברה לא הייתה בסדר? האם היה חיפוי על דברים שגילו?

הגדרה

התמיהה השנייה לגבי הלוואות שניתנו מאותה קרן לחברים בהנהלה ובמועצת המנהלים של החברה - איך יתכן שתחבקשנה ותנתנה הלוואות כאלה בתום לב, מבלי שתתעורר השאלה, כיצד ניתן הכסף בתנאים אלה והאם הוא ניתן גם לאחרים?

התמיהה השלישי לגבי הועדה הפנימית שהוקמה על ידי מועצת המנהלים. אנו מרבים לדבר על אחריות מנהלים ואחריות מועצת המנהלים. ונדמה לי שבמקרה זה ניצן לשאול: כיצד לא ידעו חברי מועצת המנהלים, אם בין חברי מועצת המנהלים היו כאלה שקבלו הלוואות. הועדה הפנימית שמונחה על ידי מועצת המנהלים שובה לצורך המבדק הפנימי. אבל היא אינה עונה על השאלה שאנו מציגים - מה מידת אחריותה של מועצת המנהלים. אני מציע שבסיכום נשמע משר השיכון שתתמנה ועדה צבורית לבדוק מה קרה במועצת המנהלים, מה אחריותה של מועצת המנהלים, מה עשתה ומה לא עשתה, ואם עשתה מה שלא ייעשה, שתתן את הדין.

י. בן-מאיר:
ברגע זה אינני יכול להצטרף לתביעתם של חברי-הכנסת פת וקורפו לחסל את חברת עמידר. ואינני יכול לקבל את הצעדים שמסר עליהם שר השיכון, כי אינני רואה בהם פתרון לבעייה.

אני חושב שאם שר השיכון לא יפעל במהירות להבראת המצב הרעוע בעמידר, במוקדם או במאוחר יביא מצב זה לחיסולה של החברה.

אני תומך בהצעת חבר-הכנסת קורן. לא יתכן שקרה דבר כזה ואף אחד אינו אחראי. אינני מדבר על האיש שיואשם בפלילים. אבל מי שנושא באחריות לחברה, זו מועצת המנהלים. שורש הרע הוא בהרכב של מועצת המנהלים. מועצת המנהלים אינה מורכבת מאנשי צבור אלא מפקידי ממשלה שכל עיסוקם במשרדיהם הממשלתיים. אינני יודע מדוע מנכ"ל משרד השיכון צריך להיות חבר במועצת המנהלים של עמידר. שר השיכון צריך לקבוע את המדיניות של נציגי הממשלה בחברה. אני בהחלט חושב שהאחראית למה שקרה היא קודם כל מועצת המנהלים. זו אינה אחריות פלילית אבל זו אחריות צבורית.

איך להסתפק בוועדה פנימית, אלא יש לקבוע ועדה צבורית שתבדוק את הדברים.

ב.צ. חלפון:
הגענו לזמנים בהם קשה מאד לגזברים לעמוד בפני פיתויים. מי שחושב שמועצת מנהלים יכולה למנוע מגזבר למעול, איננו אלא טועה. אני חושב שהדרך ששר השיכון רוצה ללכת בה - חלוקת החברה למחוזות כדי להקטין את מידת האחריות המוטלת על האנשים - היא הדרך הנכונה.

צריך לבדוק אם במועצת המנהלים של החברה יושבים אנשים העסוקים באלף ואחד דברים אחרים, ואם ישנם כאלה, לשחרר אותם ממועצת המנהלים.

א. רונן:
בגלל קוצר הזמן לא אדבר על חדרי בטחון ולא על הדו"ח של המכון לפריז העבודה והייצור ויתר הדברים שאינם שייכים לענין הקונקרטי.

אנו עוברים תקופה קשה של גילויים קשים מאד בארץ. והסכנה הגדולה ביותר היא סכנת ההכללה-ההבחנה. אני מתנגד ללינץ' על ידי העתונות; אני מתנגד למעשי לינץ' ללא בדיקה. אני מוכן להסיק מסקנות מרחיקות לכת לגבי כל דבר, אבל רק לאחר שנעשית בדיקה. אנו איננו יושבים פה כבית-משפט, לא כמטרה ולא כחוקרים; אלא יושבים כאן כועדת הכספים של הכנסת, ותפקידיה של הועדה היום הם שניים: א) לדרוש חקירה עד תום והסקת מסקנות; ב) לברר אם הפעולות שעשה שר השיכון המופיע היום בוועדה היו נכונות ולהנחות אותו לגבי העתיד. בזה תם תפקידה של ועדת הכספים.

אף אני הייתי רוצה שתוקדש לי כותרת בעתון. אבל לא הייתי עושה לשם כך במחיר מיסול החברה ולא במחיר פיזור של מועצת המנהלים.

אני כולי חרדה מהיום בו תאשר הכנסת את הצעת חוק רשות החברות, כי זה יהיה יום שחור שיביא לתרדמה עמוקה מתוך הנחה שהחוק יפתור את הבעיות. חוק זה לא יפתור אף אחת מהבעיות.

אי אפשר למנוע לא גניבה ולא מעילה.
ושום מועצת מנהלים אינה יכולה להיות אחראית. אם היא נוחנת זכות
חתימה לשני אנשים והם מחליטים לגנוב, הם יכולים לעשות זאת.

ג. פת: 4 שנים עשו זאת.

א. רונן: חברת עמידר, לכאורה יש בה מועצת מנהלים.
מועצת המנהלים אינה עובדת בחברה. יש
לה מבקר פנימי ויש רואה חשבון. רמאי ומועל יכול לרמות גם ארבע שנים.

אני מבקש שלא להתפס לענין הלוואות לרכב
לעובדים. בכל משרדי הממשלה ניתנות הלוואות כאלה. בכל משרד יש קרן
למתן הלוואות לעובדים לרכישת רכב. בתנועת המושבים קיימת קרן כזאת
ובחנוסה הקבוצית יש קרן כזאת. לכן אל נתפס לזה ואל נהפוך את התפל
לעיקר.

אינני מרוצה מהקמת הועדה הפנימית. אפילו
לגבי החברה לישראל אמרנו שיש לפנות למבקר המדינה. אני פונה לשר השיכון
ומבקש שתתמנה ועדה חיצונית לבדיקת הענין.

היו"ר י. קרגמן: המשך השאלות ותשובת שר השיכון בשמע ה
בישיבה הבאה. עכשו מבקש שר השיכון להעיר
רק הערה אחת.

שר השיכון א. עופר: אני לא אסתפק בבדיקה של הועדה הפנימית
שהוקמה על ידי מועצת המנהלים. אני בהחלט
מתכוון להקים ועדה צבורית לבדיקת הענין. אבל אם אעשה זאת היום, יפריע
הדבר לחקירת המשטרה. ואני חושב שצריך להמנע מכל הפרעה לחקירת המשטרה.
אפילו בקשה לנגיד בנק ישראל שיבדוק כל מה שקשור במערכת הבנקאית
השהיית עד לקבלת חוות דעתו של היועץ המשפטי אם הדבר לא יפריע לחקירת
המשטרה.

היו"ר י. קרגמן: אנחנו לא דנו במעשים הבלתי חוקיים, או
הפליליים, שנעשו בחברת עמידר. זה ענין
למשטרה וליועץ המשפטי לממשלה. כאשר נדון בתקציב משרד השיכון ונשמע
על פעולות עמידר, נתייחס לגופם של דברים. אני על כל פנים לא אציע
פירוקה של החברה.

אני מקבל שחברי מועצת המנהלים פועלים
בתום לב, והם אנשים ישרים. אבל אם מעשים כאלה בחברה נמשכו כל כך
הרבה שנים, אינני רוצה להטיל רבב בחברי מועצת המנהלים, אבל כנראה
שהם אינם מתאימים לתפקידם. בכל זאת יש בקורת פנימית בחברה, יש מאזן
ויש רואה חשבון, אך איש מחברי מועצת המנהלים לא הבחין בדברים שנעשו.

בישיבה הבאה נשמע תשובות על השאלות
שהוצגו, ובוודאי יומצא לנו חמר נוסף. אני מבקש את שר השיכון לשקול
דעת החברים שיש לבחון אחריותה הצבורית של מועצת המנהלים של חברת
עמידר. כאחראי בפני הפרלמנט, אדוני שר השיכון, חשוב שתעשה זאת.

י. בן-מאיר: אינני מתנגד להמשך הדיון. אבל שתי הצעות
אפשר לקבל בישיבה זו. הצעה אחת,
שר השיכון ימנה ועדה חיצונית לבדיקת הענין.

היו"ר י. קרגמן: שר השיכון הודיע שימנה ועדה כזאת.

שר השיכון א. עופר: מועד מינוי הועדה יקבע בתיאום עם היועץ
המשפטיים לממשלה, כדי שהדבר לא יפריע
לחקירת המשטרה.

י. בן-מאיר: הצעה שניה שאפשר לקבל היום היא - לפטר
את מועצת המנהלים של חברת עמידר.

היו"ר י. קרגמן: על הצעה זו ועל הצעות אחרות ישיב שר השיכון
בישיבה הבאה.

המשך הישיבה רשמה ש.פ.

לסדר: ברצוני להודיע כי נולדה לי נכדה.

ע. פיינרמן:

אני, בשם חברי הוועדה, מברך אותך. מזל טוב.

היו"ר י. קרגמן:

(ח"כ פיינרמן מזמין את חברי הוועדה לשחות "לחיים" לכבוד הולדת נכדתו השניה)

ב. מימון פעולות רשות השידור בשנת 1974:

(מכתב הממונה על התקציבים מ-20.2.75 ומכתב יו"ר רשות השידור מ-27.2.75)

אני מקבל את האורחים בברכה.

היו"ר י. קרגמן:

יש בפנינו שתי פניות - מיו"ר רשות השידור ומהממונה על התקציבים, משרד האוצר. (קורא את שני המכתבים.)

אין ספק שהנושא כבד. אני מציע שנשמע עכשיו דברי הסבר ממר איתן וממנכ"ל רשות השידור. רצוי שנשמע קודם כל מדוע לא גבו את מה שצריך היה לגבות, משום שזה יוצר דבר לא הוגן, לא מבחינת רשות השידור, אלא בתוך העם, בתוך הציבור יש הרגשה כזו, שכן זה כמו העלמת מס.

אילו לא היתה העלמה כזו, אולי הגרעון היה יותר קטן, ואז היו משלמים פחות. מדי שנה אנחנו אומרים שהגביה חתרחב. האם אין יכולת לבצע את זה? מה הן הדרכים כדי להגיע לכך שכל יהודי שיש לו מקלט, ישלם? (ד. קורן: כל אזרח) טוב, כל אזרח בישראל, ישלם. הרי זה מסתכם בסכומים עצומים שאתם אינם גובים. זהו הנושא המרכזי שקודם כל אתם צריכים להסבירו לנו.

אחר כך נדבר על ענין הקצוצים והקמוצים שנעשו, או לא נעשו, בהתאם להמלצות או הפניות אל רשות השידור. אני יודע שהיתה ועדה פנימית לקימוצים וקיצוצים. אם כן, מה היא עשתה, או לא עשתה, עד עכשיו?

אנחנו יודעים שהוזמן מומחה ע"י שר החינוך הקודם - יגאל אלון - שבא הנה והמליץ המלצות חשובות מאד לריאורגניזציה ברשות השידור. שמעתי - ואפילו יותר משמעתי - כי לא

היו"ר י. קרגמן:

נעשה ולא כלום, או לא בוצע דבר. מה יש לכם להגיד לנו בענין זה?

לאחר מכן נדבר על דברים נוספים של מקורות הכנסה של רשות השידור. לדעתי, יהיה קשה מאד לבנות על האגרה של אזרחי הארץ כדי שהם ישאו בהוצאות. יכול להיות שיש מקורות נוספים כפי שיש בעולם, ושצריך להפעיל אותם.

ד. איתן:

אדוני היושב ראש - אני הכינותי דברי מבוא כלליים, אך אקצר בהם לאור הנקודות שהזכרת אותם, ואשתדל לעמוד עליהן. לאחר מכן המנכ"ל וסגנו יוכלו להסביר ולפרש יותר.

הוועד המנהל החליט להטיל, באישור ועדת הכספים, אגרה משולבת - רדיו וטלביזיה - של 250 ל"י לשנת החקציב הקרובה. הסכום הזה נשמע אולי גדול, אבל במסגרת הכללית של העלאות של מחירים, ובאופן מיוחד בהשוואה למה שהיה, וגם בהשוואה לצרכים - זה נראה לנו סכום לא רק ריאלי, אלא כמעט מינימלי. פירוש הדבר, 250 ל"י לשנה זה 68 אגורות ליום, וזה פחות מנסיעה אחת באוטובוס בירושלים, ואילו לגבי רדיו - זה יוצא 18 אגורות ליום, בעד שירות שהציבור מקבל. מכל מקום, אין זה תשלום מופרז.

המצב שלנו הכללי והמשקי והכספי והחקציבי משקף את המצב במדינה בכלל, ואין רשות השידור יוצאת דופן מבחינה זו.

היושב ראש הדגיש באופן מיוחד את בעיית האגרה וגבייתה. כמה מלים בענין זה: אני, אישית, מכיר את רשות השידור רק מבפנים, מאז שלוש שנים, ובמשך שלוש שנים נעשו, ועדיין נעשים, מאמצים רציניים ביותר על מנת להגביר את הגביה של האגרה. קודם כל, משום שאין זה צודק כי חלק מהאוכלוסיה ישלם, וחלק לא ישלם.

כפי שאמר היושב ראש, רשות השידור במדינה קטנה זקוקה לכספים אלה עוד יותר מאשר רשות שידור במדינה גדולה. בארצות כמו אנגליה, צרפת, גרמניה, שיש בהן 15-16-17 מיליון מקלטי טלביזיה, ואם מיליון אינם משלמים - אין זה אסון גדול לרשות השידור באותה מדינה, כי האגרות שמתקבלות מ-15 או 16 מיליון תושבים יכולות לקיים את השידור. אנגליה, שיש שם 17 מיליון מקלטים, - הבי.בי.סי - קובלים כי יש להם בעיות.

לעומת זה, במדינה שיש 600 אלף מקלטי טלביזיה - כל אגרה קובעת, כי מחירי ההפקה של תכניות הם אותם מחירים בערך במדינה כישראל או במדינה גדולה אנגליה או צרפת. ההכנסות של הרשות הן הרבה יותר קטנות בישראל מאשר בארצות הללו. כך שבשבילנו כל אגרה חשובה. זו אחת הסיבות.

היושב ראש שאל מה הם הקשיים בהם אנחנו נתקלים: למרות כל הקשיים, אנחנו הצלחנו בכל זאת להעמיק בשנה זו את הגביה ב-15%. במדינה ישראל זהו הישג גדול מאד. אילו יכולתם לשמוע את אלה העוסקים במלאכה - את מנהלי הגביה, מנהלי הסניפים - הייתם מבינים עד כמה קשה במדינת ישראל לגבות את הכספים הללו.

כפי שאמרתי, אנחנו הצלחנו - למרות הקשיים שעליהם עוד אעמוד - להעמיק את הגביה ב-15% בשנה האחרונה, וזה הישג לא מבוטל. בין הקשיים אמנה שלושה בלבד: הקושי הראשון הוא - המצב הכלכלי הכללי במדינה, שקשה מאד לאנשים להוציא את הכסף. בזה אינני רוצה לומר שלאנשים אין הכסף, אבל כל אחד מהסס היום להוציא כספים על דברים לא חיוניים, כגון: חשמל ועוד. אבל יש דברים, כמו: מס הכנסה, שאם לא ישלם, סופו להכנס לבית הסוהר. על כל פנים, אין אצלו חשש כזה לגבי אגרת הטלביזיה.

על כל פנים, אנחנו נוקטים בכל מיני מעשים - מעקלים משכורות כאשר אנחנו יודעים את מקומות העבודה, ועוד. כאמור,

ו. איתן:

אין האזרח חש שהוא מסתכן בדבר חמור אם הוא איננו משלם את האגרה.

הדבר השני אולי יישמע מרדוכסלי: מאז שהתחלנו לגבות בשני תשלומים, נתקלנו בקשיים בגביית החלק השני של האגרה. ואינני מציע לשנות הסדר זה. אני חושב שהסדר זה הוא הוגן כלפי האזרח. אבל מבחינה פסיכולוגית, כאשר אזרח שילם ב-1 באפריל - הרי שמיד לאחר מכן יש לו איך שהוא הרגשה שהוא יצא ידי חובה, ואז הגביה של החלק השני נראית בעיניו פחות צודקת ופחות מוצדקת. כלומר, הוא עשה את שלו, הוא הפגין רצון טוב בזה שהוא שילם מחצית האגרה הראשונה, וכאשר באים למחצית האגרה השנייה - אין הוא שש לשלם אותה. זו תופעה שנייה.

התופעה השלישית היא, שיש מצב רוח של התחמקות ממילוי חובות. זה חל על היטלים אחרים. מי שחושב שיכול להסתדר, או להתחכם מבלי שישלם את האגרה, אז הוא מנסה. אכן מנסים בכל מיני דרכים של התחמקות שלא לשלם את האגרה.

אלה הם שלושת הקשיים העקריים

אנחנו מעסיקים מנגנון, יחסית, גדול. מעבר לממדים מסויימים. אין זה משתלם להעסיק עוד פקחים ומפקחים, שכן אז הגביות נעשות יותר יקרות מאשר סכום הכסף שנכנס. על כל פנים, מה שהושג בשנה שעברה - אם כי רחוק מהאידיאל - זה בכל זאת הישג.

כמה מלים על שתי נקודות שהזכיר היושב ראש: היושב ראש הזכיר את ביקור המומחה שהוזמן ע"י השר הממונה - יגאל אלון, מאז היו השרים פרס ויריב, והיום זה ראש הממשלה. מכל מקום, בימים ההם זה היה יגאל אלון אשר הזמין את סר יוג גריין, והוא ישב, חקר, שוחח, ובסופו של דבר הביא את הדו"ח. הדו"ח הזה נתקבל, בדרך כלל, בהרבה מאד הבנה ואהדה, והתקיימו דיונים עם השר דאז, התקיימו דיונים עם הוועד המנהל.

פתיחת הדיון בדו"ח הזה במליאת רשות השידור נקבע ל-7.10.73. לצערנו, ישיבה זו לא התקיימה עקב המלחמה שפרצה, ואחריה היה מה שהיה. ובינתיים אנחנו ניסינו, ועדיין מנסים במידת האפשר לבצע דברים ברוח הדו"ח הזה. הדברים אינם פשוטים. לדוגמה:

יש אצלנו מספר רב של ועדי עובדים, וההמלצה היתה שיהיה ועד גג. ברור שזה פתרון אידיאלי. אבל זה נתקל בהתנגדות נמרצת של הוועדים הקיימים, כך שבעיה זו טרם נפתרה.

אותו סר יוג גריין המליץ על הגברת פעולות הדרכה בתוך הרשות. בשנה שעברה, באישור ועדה זו, הוספנו תקציבים למרכז הדרכה, ועשינו את שיכולנו כדי להגביר את פעולות ההדרכה. אך לא תמיד זה נתקל בהבנה הדרושה וכו' וכו'.

זאת אומרת, במידת האפשר, אם כי פרטי הדו"ח לא אושרו סופית. בינתיים אנחנו מנסים ללכת ברוח הדברים שעליהם המליץ סר יוג גריין.

הנקודה השלישית של היושב ראש היא - מה יהיה עתיד מימון השידורים במדינת ישראל? אכן זו נקודה מאד מאד רצינית. התיאוריה היא, שהעיקר ישולם מהאגרה. מאחר שהמחירים עולים ועולים בימינו בקצב מסחרר למדי, הרי שמן החובה להעלות את האגרה. לנז, אישית, ברור שלא נוכל לעולם ועד להעלות את האגרה, זאת אומרת - מעבר לסכום המתקבל על הדעת. בעוד שנה, שנתיים, שלוש וארבע שנים - אולי אנחנו חייבים לראות את העתיד. יש להניח שאנחנו נגיע לאיזו תקרה. כדאי לתת את הדעת על כך.

אנחנו נתנו את הדעת על כך, והיא הופכת לאקטואלית יותר, בווערת יותר. באנגליה ובארצות מערב אירופה, שרשות השידור שלנו בנויה על הדוגמה של הרשויות בארצות אלה - על כל פנים,

באנגליה נתקבל עקרון, והוא גם מופעל הלכה למעשה - כי הבי.בי.סי. משלם מהכנסות האגרה בעד השירותים שנוחץ לאזרחיו; וכל דבר מעבר לזה - השידורים מעבר לים וכו' - משולם במלואו ע"י ממשלת אנגליה. כלומר, העקרון הוא, כי כל השירותים שנותנים למשלם האגרה - הם משתלמים מהכנסות האגרה; ואילו את השירותים שנותנים לעולם כולו - זה כבר שייך למאמץ המדיני הכללי של ממשלת בריטניה, כך שהממשלה משלמת את זה.

למעשה, עקרון זה נהוג בכל הארצות הללו. אצלנו, אנחנו מקבלים תמיכות הן מאוצר המדינה והן מהסוכנות היהודית עבור שידורים בשפות זרות - השידורים לחו"ל והשידורים בשפה הערבית, כי אנחנו משדרים בטלביזיה וברדיו הרבה מעבר לאחוז האוכלוסיה הערבית של מדינת ישראל עצמה. אולם זה משאיר אצלנו עדיין גרעון רציני מאד. כלומר, כל השידורים הללו עולים לנו הרבה יותר משאנחנו מקבלים מהממשלה והסוכנות היהודית גם יחד. מר מיטל ימציא לכם את המספרים. זה אחד הדברים שעלינו לתת את הדעת עליו - לחלק את ההוצאות כפי שעושות מדינות המערב אותן הזכרתי.

לבסוף ברצוני להבהיר נקודה אחת, כי אני חושב שהיא חשובה להבנת בעיות התקציב של רשות השידור: איך דבר יותר קשה מאשר לקיים שידור במדינה קטנה. כאשר יש מדינה קטנה שבה משלמת הממשלה בעד הכל, זאת אומרת שיש שירות ממשלתי, ואז הממשלה עושה כפי שהיא רוצה. אבל כאשר אנחנו רוצים לקיים, ואכן אנחנו מקיימים, רשות עצמאית על פי כללי הדימוקרטיה - אז נעשה המצב הכספי בעייתי למדי. במדינת ישראל יש בערך 3 מיליון תושבים. אם ניקח מדינות אחרות בנות מספר דומה של תושבים - כמו: ירדן, אורוגווי - אז הבעיה היא אותה בעיה. יחד עם זה, אנחנו רוצים לקיים שידור ישראלי.

אילו היינו משדרים תכניות מחו"ל, היו המחירים קטנים, אבל אז התחנה הייתה הופכת כפי שקורה בירדן. לבנון. ראיתי את זה במו עיני בליבריה, וזה מדהים, שכך זו תחנת מעבר.

מכל מקום, אם אנחנו רוצים לקיים תחנה ישראלית, אז אנחנו חייבים לקיים מינימום של 50% של הפקה עצמית. זאת אומרת, הפקה ישראלית, וזה אומר גם חדשות - שזה "מבט", ספורט, מוקד, סנדו, שרתי לך ארצי, עברית בסימן טוב, ניקוי ראש, וכל השידורים הישראליים המקוריים המשווים לתחנה את אופיה כתחנה ישראלית, כאשר מדינת ישראל היא במצב מיוחד במינו בעולם כולו.

הזכרתי את אורוגווי: אורוגווי נמצאת בעולם תרבותי מסויים. דוברת ספרדית, והיא איננה מפיקה תכניות משלה. היא גם לא חייבת בכל מדינות יבשת דרום אמריקה, כך שהטלביזיה האורוגוואית, אם כי היא איננה מפיקה תכניות אורוגוואיות - יש לה משענת עצומה בכל העולם הגדול הספרדי. אותו דבר בירדן. אבל בתחנה הירדנית יש שני ערוצים, כך שבערוץ השני יש הרבה תכניות אנגליות וגם בשפות אחרות. יש תעשיית סרטים עצומה במצרים, וירדן יכולה לספק לצופים שלה תכניות לאו דוקא ירדניות, אלא בשפתם. וכך בעולם. לא כן בישראל. אין מדינה בעולם שמפיקה בעברית. לכך כל מה שאנחנו מפיקים בעצמנו, אנחנו יכולים לעשות רק לעצמנו.

כאן יש שאלה נוספת: כאשר במדינה לטינו-אמריקנית מפיקים תכנית, או כאשר במצרים מפיקים תכניות בערבית - הרי שהם יכולים למכור את התכניות שהם מפיקים, כך שיש להם הכנסות. אנחנו יכולים להפיק בשביל האוכלוסיה שלנו בלבד, ואיך לנו למכור למדינות אחרות בעולם, כי אין אוכלוסיה דוברת עברית בעולם.

אני נגעתי בדבר זה, אבל שורש הבעיות הוא במצב המיוחד של מדינת ישראל שהיא קטנה מאד. ויחידה בעולם שיש לה שפה זו, כך שמבחינת ההפקות אנחנו רואים את הצד הכספי והמסחרי, ומבחינה זו אנחנו יוצאים מקופחים. מכל מקום, הפתרונות שיש למדינות אחרות אינם עומדים לרשותנו.

י. ליבני:

הנושא שעומד לדיון מחמצא לדעתי במקום
בסיסי בשאלה: האם הטלביזיה חסדר

תוצרת חוץ או, בעיקר, תוצרת הארץ?

ההבדל במחיר לתכנית ישראלית תוצרת
חוץ נע בין 1 ל-18, או 1 ל-20. "טנדו" עולה פי-15 או פי-20 של התכנית
תוצרת חוץ. ואילו תכנית דוקומנטרית עולה פי-50 מתכנית תוצרת חוץ.
יכולים לשדר סידרות למשפחה, - קוסמות וקוסמים, סרטי מחח ועולים
החלק ה-20 מתכנית ישראלית.

ייקבע היום, או בישיבה הבאה, ולא אני
אקבע, אלא אתם תקבעו - האם מדינת ישראל, בסוג ההשפעה שרוצה כי יהיה
לה - רוצה להביא לקהל העצום שיושב בבית - 1 - 1.5 מיליון איש שיושבים
בבית - שידורים עם רמה?

אם האגרה תהיה של 225 ל"ג פירושו הדבר
שתהיה ירידה באחוז ההפקות הישראליות; אם תהיה אגרה של 250 ל"ג - אז
תהיה עליה קטנה מאד בהפקה הישראלית; אם תהיה של 200 ל"ג - אז זו
ירידה באחוזים גדולים בהפקה הישראלית. "מבט" תמיד זו הפקה ישראלית
פלוס אחוז של לווין שעולה הרבה כסף. על המלחמה עולה הרבה יותר,
וזו לא 3% או 3% יותר.

לפי הערכת, אני אכשיל את רשות השידור
אם במצב של היום, שאנשים יוצאים פחות מהבית, כאשר הרחובות חשוכים
יותר, נשארים יותר בבית - אם אנחנו לא נספק תכניות ישראליות.
והרי כל הטענות שיש לנו מתמצות או נובעות בבעיה הזו, אם אנחנו רוצים
חומר ישראלי, תולדות הישוב, הארץ, עם ממד תרבותי - כל אלה פירושו
הפקה ישראלית. יש כמה דוקומנטים. עשינו מאמץ גדול בשטח זה כדי
למצוא חומר רלבנטי. החומר גרונובסקי הוא חשוב מאד. אם לא נעסוק
במורשת הישראלית, חיינו בהווה - אני רואה שצדק בן-גוריון כאחד
התנגד לטלביזיה, כי טלביזיה תוצרת חוץ איך לה מקום אצלנו.
מכל מקום, מטרתנו היא, לנסות להביא לכך
שאחוז ההפקה הישראלית יגדל, שיגדל באופן מתקבל על הדעת.

כך שלשנה הבאה אנחנו זקוקים אגרה של
250 לירות. היאליית זה 3%. וזה איננו מספיק, כי זה מתקזז. כולל
בשכר, כולל החדשות. צר לי, לא מספיק. לדעתי, חובה להוסיף סכומים
נוספים שיגיעו עד 200 מיליון ל"ג, ויש כל מיני מקורות. עם אגרה של
250 ל"ג לשנה, זה יביא לנו תקציב של 182 ל"ג, כאשר אנחנו מזדקקים
ל-200 מיליון ל"ג.

אנחנו בעד זה שיבוטל בול הבטחון שאצלנו
זה מסתכם ב-14 מיליון ל"ג כך שזה יחרום לנו 14 מיליון ל"ג נוספים;
את החוב שלנו בסכום של 40 מיליון ל"ג, שכיום מוצע לנו לחלקו לארבע
שנים - אני מציע לחלק חוב זה לשמונה שנים, ואז נקבל 5 מיליון ל"ג לשנה.
זה עשוי לתת לנו לשנה הבאה יציאה של רמה מסוג ג' של טלביזיה. כך,
לצערי, זה סוג ג'; אנחנו ננקוט צעדים מרחיקי לכת בחסכון. היו קיצוצים
השנה, בנוסף לוועדת עוזי פיינרמן - הוצאנו כללים מחייבים לגבי ארעיים;
הגענו להצעה עם האוצר שישלח אלינו מישהו שיבדוק אותנו, ושהוא יקבע
מה האמת האובייקטיבית, למרות שזה מגביל אותנו.

מר מיטל:

בשנת 1974, מחצית האגרות של רדיו וטלביזיה

- לרבות אותן אגרות שהממשלה משלמת עבור

נזקקי סעד - גבינו מ-466 אלף בעלי משפחות בארץ; בשנה שעברה זה
הסתכם ב-375 אלף משפחות; לפי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה היו לפני
שנתיים 25 אלף משפחות.

כיום יש בין 600 אלף ל-800 אלף משפחות.

איך לנו על זה מספר מדוייק. מכל מקום, אנחנו גובים אגרות מ-460 אלף
משפחות.

ג. פח:

אני חושב שחברי הוועדה אמרו שיש הכרח בהעלאת האגרה של הטלביזיה.

בתחילת דברי ברצוני לומר שהנושא הזה של הרדיו ראוי לתשבות. ואם לתת ציון לרשות השידור, אפשר לתת פלוס לנושא הזה של הרדיו. אבל בטלביזיה המצב קשה לגבי חברי הוועדה. אילו היה שיפור במוצר ובשירותים היה יותר קל לדבר על העלאה גדולה יותר של אגרת הטלביזיה. יש אמנם שיפור בחדשות, אבל יש הרעה מוחלטת בתכניות. דוגמה:

מ-21 לפברואר עד 27 לפברואר היו 10 תכניות מיוחדות של פורים, שהיו עלובות ביותר. אז מתוך 15 תכניות - פרט לעניני ספורט - 10 קנויות, ו-5 תכניות "אתכם לשעה קלה" שראינו פעם, "ניקוי ראש" - אגב, לדעתי, הטעם הוא למטה מכל בקורת. למעשה, "ניקוי ראש" זה כבר דבר מת; "קרנבל פורים של שנות ה-30" - זה טוב, היה עלוב ביותר. כלומר, מ-10 תכניות קנויות היו 6.45 שעות; ואילו התכניות הישראליות נמשכו 2.30 שעות; ספורט - 3 שעות; התכניות הקנויות - אינני יודע מי האיש שקונה את התכניות הללו. על כל פנים, הטעם הוא למטה מכל בקורת. אני מדבר מנקודת מבט חינוכית והטעם הטוב. התכניות שרואה ילד בטלביזיה הן ברובן של בלשים, אלימות, ואיך הן תכניות חינוכיות.

שפיכת הבוץ וגילוי הרע במדינה - יש עתונאי שעשה מחקר כלכלי - אגב, מאמר זה לא פורסם - זה כמו מאפה של 3 כפיות סוכר, והשאר בוץ (היו"ר י. קרגמן: השאר זפת). נאדל הפך לקליינטים של וואדוץ - כולם גנבים. המסמך הזה של נאדל כאן לא נחשב למסמך רציני. אבל הטלביזיה הפכה אותו למסמך רציני. לא נתנו לשמוע את הצד השני. מדוע האזרח צריך לשלם את זה? מדוע להגיע למצב כזה ולהפיץ את השמועה שיש מעלימי מס במדינת ישראל? למה לאחרים אין זכות להביע דעה? שם אחד אתן כאן -

אני בטוח ומשוכנע שמשנה שניצר עשה למען כלכלת ישראל יותר מנאדל. אם פוגעים כמו שפגע נאדל, אז הפועלים יהיו מחוסרי עבודה. תנו זכות לנאשמים להביע דעה. רבותי, אתם לא מעמיקים את הגביה. אתם דורשים היום מוועדת הכספים - ואני לא נגד העלאת האגרה - אבל אתם מבקשים העלאת אגרה ב-66%, ואתם מודים שתעמיקו את הגביה ב-15%.

לדעתי, צדק היושב ראש שאמר כי יש צורך להעמיק את הגביה, ואני קורא את הוועדה לא לאשר את מלוא הסכום, אלא לאשר סכום כזה שיאפשר העמקת הגביה. הר"י מדי פעם תבואו אלינו - הטלביזיה ורשות השידור - ותדרשו התאמת התקציב. על כל פנים, זה לא יהיה תמריץ להעמקת הגביה.

אני רואה מקום להעלאת האגרה, כי המחירים עלו, אבל ההעלאה תהיה כזו שתחייב העמקת גביה.

אנחנו נבקש את הממשלה לבטל את בול הבטחון, כי האזרח נקנס פעם אחת, ומדוע יוטל עליו לשלם עוד פעם?

לכן אני סבור, שאם נעלה את אגרת רדיו וטלביזיה ל-200 ל"י, אז שזה יהיה 200 ל"י נטו לרשות השידור. זאת אומרת, לא ירד מזה בול בטחון, כך שאנחנו ניתנן להם פחות או יותר מה הם מבקשים. פלוס העמקת הגביה. (י. ליבני: אנחנו מבקשים 250 ל"י פלוס בול בטחון) אז תאמר שאתה רוצה 280 ל"י.

לגבי מקורות אחרים: אני חושב שאנחנו לא נוכל לקבל טלביזיה טובה. במדינת ישראל אם נמשיך להיות תלויים באגרת טלביזיה ורדיו. אני לא חושב שאנחנו צריכים להיות צמודים לעקרון שלא תהיה פרסומת. שכן זו תהיה רק בריחה מהמציאות. אנחנו נמשוך עוד שנה ועוד שנה, ואנחנו נגביר את הגרעון.

הייתי מציע שיושב ראש ועדת הכספים ימנה ועדה מצומצמת של ועדת הכספים שתבדוק מחדש את נושא בפרסומת בטלביזיה. אז יכנסו סכומים מסויימים, כי בלעדיהם לדעתי אין סיכויים לשיפור הטלביזיה.

ח. קורפנו:
האגרות האחרות שנגבות במדינה, נגבו יותר מהמחוכן. פירוש הדבר שיש ליקוי יסודי. למעשה, גבו 22 מיליון ל"י פחות מהצפוי. כך שהמצב הוא, או שהאכילו אותנו בקש, או שהרשות גבתה פחות. אנחנו מקבלים מספרים, אבל הם אינם מושתתים על המציאות.

לא נעשה די להעמקת הגביה. לפי הערכה זעירה, יש 20-25 מיליון ל"י בחוץ. זהו סכום פוטנציאלי שלא נגבה. כאשר דנו בנושא של רשות השידור, על הנושא של יעול - מצאתי כי זה מתנהל בצורה בזבזנית, משום שיש עדיין מה לייצל, וזה נתון לבדיקה. לדעתי, אילו היו מבטלים תכנית אחת, והיו שולחים את האנשים ללמוד, היה טוב. כל המקורב למלכות מוצא את מקומו. לדוגמה: היה דיון בתקציב המדינה, ובחדשות מצאו לצלם את ח"כ בדר מאחוריו, ואחר כך נתנו עוד שני נואמים. איפה היחס? איפה ההגינות האלמנטרית? כל אחד עושה כחפצו? בווה וחרפה מה שנעשה שם. נראה לך שזו קבוצת ילדים אשר פועלת שם. במקום לעשות כך, הוציאו את האנשים ללמוד. קחו אנשים עם שיקול דעת, עם אחריות; לצמצם בתכנית זו או אחרת - לא יקרה שום אסון. אני חושב שעליכם להוכיח את עצמכם, להצדיק את עצמכם. נתנו לכם מכשיר בעל עצמה רבה. תוכיחו את עצמכם בזה.

י. בדר:
אדוני היושב ראש, הפעם ברצוני לדבר פעמיים. פעם אחת על מנת לשאול שאלות, ופעם שניה על מנת לדבר לגוף העניין.

אני מבקש לקבל את כל החקציבים משנת 1970/71, 1971/72, 1972/73, 1973/74 ו-1975. עם דו"חים כספיים.

אני שמח שאין זה מקרה שיש קשרים הדוקים בין העולם-הזה לבין רשות השידור. אותה רוח אנטי-ציונית ואנטי-מפלגתית. דוקא להודות בעובדה זו - ראיתי בעתון שאני לא קורא אותו בדרך כלל - נתונים על משק רשות השידור. יש שם על הגביה של אגרה מרדיו במכוניות. עד כמה שאני זוכר, מ-230-240 אלף מכשירי רדיו במכוניות גובים פחות מ-2/3. אגרה זו מסתכמת ב-200 מיליון ל"י. ויוצא כי שם לא גבו 15 מיליון ל"י. אומרים כי למשרד הרישוי אין סמכות לגבות את זה. דוקא שם אובדים 15-16 מיליון ל"י לשנה ממכשיר שהוא דוקא איננו של עני.

ברצוני לקבל אינפורמציה בכתב על מספר מכשירי טלביזיה במדינה, ועל הגביה. אנחנו חוקקנו חוקים, ואמרנו שכל מוכר טלביזיה חייב למסור דו"ח על מכירה כזו. אותם ממשרדים שהובאו לכאן, והברחתם - הרי זה איננו עט נובע שמברחים אותו, אלא מכשיר בעל משקל. כיצד אני יכול לשמוע שבין 600 ל-700 אלף מכשירי טלביזיה שיש כאן גובים רק 30 מיליון ל"י? אחר כך אני חושב שמר גפני, שהביא לנו מספרים כל כך מדוייקים הפעם - כך שאני לא מאמין שזה מר גפני - משום כך ברצוני לדעת מה ההוצאה הריאלית ברשות השידור במשך שנים אלה?

י. בדר:

כמו כן ברצוני לגבי נתונים לגבי הנחות שניתנות באגרות - מי מקבל הנחות ומי לא מקבל.

לאחר שאקבל נתונים אלה אוכל לשקול את הדברים. אסור לנו לשכוח שאגרה שמציעים לנו היא יותר גבוהה מאשר ארנונה כללית ברוב הדירות במדינה.

מ. שחל:

אני חושב שאין לנו נתונים כדי לקבל החלטה על גובה השינוי הנדרש. אני לא חושב שדיון רציני יכול להתקיים כאן אם לא נקבל נתונים על תקציבים של שנת 1974 לגבי הביצוע למעשה, וטיוטה של הצעת ההוצאות לשנת 1975.

רשות השידור, כדוגמת שירותים אחרים, נוהגת על קוסט-פלוס, ואולי מזה נלמד מדוע לא יהיה כך, כאשר משרדים ממשלתיים, אג"ד-דן, חברת החשמל, מפלגות, הכנסת - חיים על פי אותה שיטה, אבל מרשות השידור נדרש לתבוע יותר.

בידי הנתונים של תקציב השנים 1972, 1973 ו-1974, כפי שהוגש, ולא כפי שבוצע. זה מחייב הסבר.

אקח את נושא הטלביזיה ואשווה לנושאים

שונים שהיו בשנים קודמות: בתחום ההסברה-הסכום היה בשנת 1972 - 549,378 ל"י, בשנת 1973 - 587 אלף ל"י, ובשנת 1974 זה ירד ל-470 אלף ל"י;

דת ומסורת - בשנת 1972 הסכום היה 369,641 ל"י, בשנת 1973 - 561 אלף ל"י, ובשנת 1974 - 714 אלף ל"י;

בידור - בשנת 1972 הסכום היה של 27 אלף ל"י, בשנת 1973 - 405 אלף ל"י, ובשנת 1974 - 914 אלף ל"י. על בידור ברדיו הסכום הוא של 800 אלף ל"י, וזה לפי אותו יחס.

אחר כך - דרמה: ב-1972 היה 322,166 ל"י, ב-1973 - 575 אלף ל"י, וב-1974 - 742 אלף ל"י.

אחר כך כתוב על שימוש בלוויין - פעם בעברית, פעם בערבית ופעם ביידיש, ובכל פעם התשלום הוא אחר. מקבלים את הלוויין ועל פיו משתמשים. האם זה נעשה על פי זמנים? (תשובה: כן)

יש פערים שלא ניתנים להסבר. בעמוד 12,

סעיף 142 - סהטים מקומיים לטלביזיה, וזה במשדרנים בערבית - מה זה? אני לא ראיתי סרטים מקומיים בערבים, אלא מיובאים. הסכומים בסעיף זה הם: ב-1972 - 577,334 ל"י, ב-1973 - 682 אלף ל"י, וב-1974 - 880 אלף ל"י.

ועוד: בסעיף של הגשה יש קפיצה בסכומים - מ-100 אלף ב-1973 ל-300 אלף ב-1974;

זכויות יוצרים ברדיו הסכום ב-1974 הוא

1,2 מיליון ל"י, ואילו בטלביזיה באותה שנה הוא 2 מיליון ל"י. (תשובה: זה בה מהאגרות ומההכנסות);

נסיעות לרכישת סרטים: ב-1972 - 13,920 ל"י, ב-1973 - 50 אלף ל"י, ב-1974 - 50 אלף ל"י;

בכל הסעיפים של שעות נוספות יש עליה

בין 300 אלף ל"י ל-500 אלף ל"י. לדוגמה: במקום 250 אלף ל"י ב-1973, זה קפת ל-1,3 מיליון ל"י ב-1974. לא ברור מה ההגיון בקפיצות אלה. אני חושב ששום משרד ממשלתי לא העלה כך;

הוצאות גביה: בעקבות דבריהם של חברי

הכנסת בדר וקורפו - זה קצת מתמיה. לצערי אין לי ברירה אלא להגיע למסקנה, למרות שישי גידול (בסעיף עובדי גביה) מ-565 אלף ל"י ב-1973 ל-1.166 מיליון ל"י ב-1974; צרכי משרדי ועוד - העליות הן לא ריאליות מבחינת התקציב. יש כאן תהליך הפוך. זה תקציב מיוחד. על הפקת

מ. שחל:

תכניות - 4 מיליון ל"י. מה הז התכניות האלה? על כל פנים, מבלי שנקבל נתונים על ביצוע התקציב של 1974, לא ניתן לדבר על 1975.

א. אפרת:

יש מה לומר על תכניות בטלביזיה.

שמענו שהטלביזיה רוצה להעלות את האגרה ל-225 ל"י ועכשיו אומרים - ל-250 ל"י. אני חושש שזה יעלה עוד יותר.

ברצוני לומר שני דברים עקרוניים: אני מחנגד להכנסת פרסומת מסחרית בטלביזיה. מכל מקום, לא בהזדמנות דיון על התקציב נחליט בענין זה. (ב) אני מחנגד לחשוב על שינוי הסטטוס של הטלביזיה. כלומר, להעבירה מרשות עצמית --- ("היו"ר י. קרגמן: זה לא הנושא) בדיונים הקודמים לא שמענו מהנהלת השידור שיש להם פיגור בגביה. אני לא שמעתי על כך. פתאום, אני שומע עכשיו שיש להם פיגור בגביה. נכון הוא ששמענו את זה ממקורות האוצר.

אני חושב, שעל רישול בגביה זה לא פחות דורש דיון על מינהל כושל. היום הדבר הזה הוא בלתי נסבל, שכן זה מסתכם בעשרות מיליוני לירות. זה גם יוצר הפליה בין מישוהו. זה כמו לקחת כרטיס מראש מבלי לדעת איזו סחורה נותנים לו. על כל פנים, לא צריך להשוות את זה לנסיבה באוטובוס. האזרח עומד במצב די מורכב.

אני לא אתן יד להעלאה של 66% במחיר האגרה במצב הנוכחי. אפילו אם אדע, כפי שכתוב בהערות מר גפני, שזה כרוך בצמצום תכניות. אז יהיו פחות תכניות. אי אפשר להטיל על האזרח בבת אחת 66% עליה.

ברצוני לשאול: האם במגעים שהיו בין הנהלת רשות השידור לבין משרד האוצר נידונו בעיות הגביה ועוד דברים אחרים? אחרי הכל, צריך לכסות חלק ניכר של הפסד.

על כל פנים, אני אדרוש מראש הצגת אגרה יותר נמוכה. ולגבי תכניות - אנחנו הרי עוד נדון על התקציב, ואז אעיר את הערותי.

ש. לורנץ:

לגבי הטלביזיה ורמתה - דעתי היא שלילית לגמרי. אני חושב, שכאשר דנים על תקציב, צריך להעיר הערות תקציביות. הגרעון לגבי 1975 - כפי שמר גפני כותב - מסתכם ב-22 מיליון ל"י. זה סך הכל של כמה? אחר כך הוא כותב: "אי מימוש הכנסות אחרות בסך של כ-5 מיליוני ל"י" - מה הם 5 מיליון ל"י אחרים?

מה הז הוצאות הטלביזיה ומה הז הוצאות הרדיו? האם זה יחסית לאגרות?

אני לא חושב שמוצדק כי אלה שמחזיקים רק רדיו ישלמו יותר מאשר משלם יחסית להוצאות רדיו. אם האגרה היא של 250 ל"י לטלביזיה ולרדיו לבד, הרי שיש לי הרושם שההוצאות לרדיו בלבד זה פחות.

מה יש לכם להגיד בקשר לחסכון?

קראנו על הגבלת תכניות הטלביזיה עד שעה 10.30 בלילה.

יומן החדשות ברדיו הוא טוב מאד, אבל

הוא גם יקר מאד. האם תמשיכו בדיווחים טלפוניים שהם יקרים מאד?

מר מיטל הזכיר את ההמלצה המחקבלת על

הדעת, שבמקום ועדי עובדים יהיה ועד עובדים אחד. אבל האינטרסנטים מתנגדים לכך, כך שאי אפשר להגשים אף פעם שום המלצה. מכל מקום, זו לא תשובה.

לפי אגרה של 250 ל"י תהיה ההכנסה של 192 מיליון ל"י. אם ההוצאות מסתכמות ב-200 מיליון ל"י, פירוש הדבר שיש גרעון נוסף של 8 מיליון ל"י לפחות. מניין תקחו כדי לכסות 4 מיליון ל"י גרעון מצטבר פלוס הגרעון של 1974? לפי המספרים, אני רואה, שזה בלתי ניתן.

אני חושב שהבטחה אחת תקויים. אומרים שבשנת 1975 יגבו פחות מהמתוכנן לגבי 1974. אבל השאלה היא, איך יגבו פחות מהמתוכנן ב-1974?

אני יודע, שאם מוצאים מכונית במקום חניה אסור, אז היום לא מסתפקים בהטלת קנס, אלא גוררים את המכונית למקום אחר, וזה לדעתי דבר דרסטי ביותר. לכן ברצוני לשאול: מה פירוש הדבר שאי אפשר לגבות את ה-40%, במיוחד כאשר מדובר במכוניות?

י. בן-מאיר:
אנחנו לא נחרוג להצעות בהזדמנות חגיגית זו, שלא במקום. לכן אני מתפלא על ההצעה לגבי בול בטחון. זו לא חכמה להציע כך, שכן מה יהיה אז עם הכנסות המדינה? מה יהיה עם התקציב? אני מבין את יצחק ליבני שאומר, כי אילו היה הכסף הזה, היה עוזר הרבה מאד. הרי אותו דבר יכולים לומר לגבי טלפון. זה מכשיר שיש בו הכנסה. אם כך, אז צריך להציע שבמקום 1.5 מיליארד ל"י גרעון, שיהיו עוד מיליונים אלה.

לגבי גובה האגרה אני מציע, שנשאר צמודים כמו האגרה הקודמת - 150 ל"י, כולל בול בטחון. כלומר, שנקבע 250 ל"י כולל בול בטחון. משום שאחרת זה יהיה 300 ל"י.

אני מצטרף בכל תוקף ויכולת לאלה שדברו נגד שידורי פרסומת בטלביזיה. אני חושב שיש בזה נזק חברתי לטווח ארוך. זה נקירת עיניים שאין דומה לה. מודעה בעתון וברדיו אינה דומה לפרסומת שצריך להראותה בטלביזיה, זה רק יגרה את הציבור.

ועוד שתי הערות: אני מצטרף למה שאמרו בעניין הרדיו. רדיו זה דבר חיובי - החדשות הניתנות וכו', הכל בסדר וטוב. הציבור בארץ מתעניין, והדיווחים טובים מאד.

"מבט" בטלביזיה, גם כן טוב. מה שאין כן לגבי התכניות. החדשות בטלביזיה מעניינות, והן מכסות, והן עונות על הנושא. סרטי המתח הניתנים בטלביזיה, אני חושב שהציבור נהנה מהם. לדעתי, הסרטים טובים, ואין לי טענות נגד זה. הבעיות הן לגבי הפקה עצמית בארץ, להוציא "מבט חדשות".

טיב התכניות בעלות הפקה בארץ, כמו

"מוקד", "ניקוי ראש" - כאן אני שותף לבקורת שניתנה לגבי הפקות עצמיות. יש להגביר את התכניות לגבי המורשה שלנו.

הבעיה של גביית מסים, זו בעיה טובה שהטלביזיה מעלה גם דברי בקורת. מדוע בהפקה עצמית, כמו "סנדו" - עולה כל כך הרבה כסף? אני מבין כאשר יש הפקה של "עברית בסימן-טוב", נוסעים ומצלמים. אבל אם מכניסים אנשים לאולפן ומצלמים אותם - מדוע זה כל כך ביוקר?

לגבי עצם האגרה: לדעתי, קודם כל מה שאמר ח"כ שחל - אם כל המדינה, הממשלה, המפלגות ועוד, חיים על קוסט-פלוס, אז אי אפשר שמישהו ינהג אחרת. אם בשנה אחת הגענו ל-40% בהעלאות שכר, אז גם פה צריך להעלות. אבל זה לא מאפשר.

רבותי, בשום פנים ואופן לא ניתן להשלים עם זה שלא גובים מכולם. אני לא מקבל שאי אפשר לגבות את האגרה.

לגבי משרד הרישוי - מדוע הוא גובה גם בול בטחון? אם כן, מדוע שהוא לא יעסוק גם בזה? תחרימו מקלטים. לא יכול להיות שאנשים לא ישלמו.

אני מודה לכם.

היו"ר י. קרגמן:

3. הצעת מס מעסיקים (קבלת משלחת מטעם התאחדות נעלי התעשייה)

אני מקבל אתכם בברכה.

היו"ר י. קרגמן:

אנחנו נשמע אתכם ברצון. קבלנו

חזכיר משותף שלכם ביחד עם חברת עובדים.

אדוני היושב ראש!

מ. מושביץ:

אני רוצה להודות לך ולוועדת הכספים

שקבלתם אותנו במהירות, ובערב שבת.

פנייתנו, כפי שחוכלו ללמוד מהחזכיר המשותף עם חברת עובדים, היא בעקבות החלטת הממשלה מיום א' בערב, להטיל מסים חדשים על המשק. אני רוצה בכמה מלים לחזור לאותה שיחה שהיתה כאשר בקרתם אצלנו לפני הודש וחצי, ושאלו אנחנו אמרנו שאנחנו תומכים בתכנית הכלכלית של הממשלה:

שאנחנו ערים למצב החמור במשק, ושאנחנו יודעים כי כל אחד צריך לתרום את המכסימום למשק. ואז הצגנו לכם גם תכנית מסויימת איך נראים לנו הדברים להיעשות. כמו כן אמרנו שאחד הדברים זה שלא נוחנים בשום פנים ואופן למשק היצרני להתפתח; שמערכת המסים מעוותת, ושוועדת בן-שחר תוכל להבריא את המשק במערכת המסים, ושעם הנהגת מס ערך מוסף אפשר יהיה להגיע למצב - א) שישראל מס אמת כפי שצריך להשתלם; ב) שהמס הישיר יהיה בממדים שהוא ימריץ בן-אדם לעבוד. כמו שהיום ממריץ אדם לא לעבוד; ושקופת המדינה תקבל אותה הכנסה שצריכה לקבל. ובמאמר מוסגר אמרתי לשר האוצר בינואר, כאשר חתמנו על הסכם בקשר לתוספת יוקר בניגוד לדעתנו, בלחץ עצום של שר האוצר ושל הממשלה - הובטח לנו בפירוש שעד שלא יפרסמו את המלצות ועדת בן-שחר, ושעד הרפורמה במערכת המיסוי - לא יעלו את המסים. זה לא בגלל שאנחנו רוצים להשתמש מלשם מסים. אבל אני חושב שהעם קבל מכות קשות מבחינה כלכלית מאז נובמבר, ולי היה ברור שעד 1 ביולי צריך לתת אפשרות לעם להסתגל למצב החדש. ועם הפעלת הרפורמה במיסוי ומס ערך מוסף - יש להגיע למטרות שצריך להגיע אליהן.

הממשלה הזו, עם המדיניות שלה - ואני לא

איש פוליטי - עם התכנית הכלכלית מ-9 בנובמבר - רכשה קרדיט, כולל הארגונים הכלכליים.

מ. מושביץ:

בפברואר הסתמנה עליה של 1.1%, וזה סימן שאנחנו הולכים בדרך הנכונה וכי היה רצון טוב בעם ללכת לקראת זה. פתאון, בלי שום צורך לדעתי, בעיתוי האומלל ביותר, החליטה הממשלה על שני מסים: 1) מס קניה, שכרגע אינני רוצה להכנס לפרטים. לדעתי, בעיתוי זה, זה לא היה נחוץ; ב) מס חדש שהוא לא קיים בשום מקום בעולם. אכן הוא היה קיים באנגליה למטרה ברורה - לעודד הזרמת כוח אדם משירותים לענפי ייצור, וזה היה קיים רק על שירותים.

אני אומר כי על פיתוח ועל מסים אחרים הממשלה איננה חייבת להוועץ עם מישהו, אולם מס חדש על מעסיקים - אני חושב שחובתה בהחלט להתייעץ ולבדוק מה זאת אומרת.

אני בשום פנים ואופן אינני מקבל את טענת שר האוצר שהתקציב כפי שהוגש היום לכנסת, אי אפשר היה לקצץ בו. אני לא מקבל את זה. אין כבר מאיפה לקחת - כך אומר. ואני אינני מקבל את זה. סכום של 2 מיליארד ל"י אין מניין לקחת. אני בטוח שיש הרבה מאד מקומות שאפשר היה לקצץ בתקציב.

אני לא חושב שצריך לעודד עד כמה שאפשר העברת כוח אדם מהסקטורים הציבוריים והשירותים לסקטור היצרני. דוקא לעשות פעולה שתיעשה ההיפך - ולשחרר את הממשלה ואת הסקטור המתקצב ולהטיל על היצרנים. אני חושב שזה מס רע. נאמר אפילו שלא היחה ברירה, והיו מוכרחים להטיל מס - המס הזה לא. זה מס עקרוני על עבודה. זה מס חולה מבחינה כלכלית. ואם באמת נחוץ כסף, ואם באמת אי אפשר לקצץ, ואם באמת אי אפשר להגביש תקציב ביניים עד 1 ביולי, ואז לעשות עבודה שלמה - אז מה היה מונע להטיל 2%, ולראות בזה צעד ראשון לקראת מס ערך מוסף?

את תפקידי זה - כיו"ר לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים מנהל כ-6 שנים. אני לא זוכר במשך 6 שנים איזה שהוא מס שגרם להתמרמות כזו כמו מס זה שגרם. אני מודה ומתוודה. מס זה לא עומד בפרופורציה נכונה. זה לא עניין של כסף, כמו הפגיעה פהסיכולוגית שיש בזה.

נעשה הכל בחפזון ובצורה שתביא בסופו של דבר - לדעתי, היא חייבת להביא - לא בטלה. חשבתי לנכון שחשמנו את דעתנו בעניין זה. אנחנו חושבים שאפילו אם לא נצליח - ואני מקווה שנצליח - אם לא נביא לביטול מס זה - אנחנו לא עם שמפגיין, ואף לא לשביתות פנינו - אבל אני חושש שכל היחסים הטובים שהיו קיימים בינינו ובין הממשל עלולים להפגע בצורה חמורה ביותר אם לא ישמעו אותנו בנושא זה.

מר זיו-אב:

דברי יהיו מכוונים לחברי החקלאים שיושבים פה. ברצוני להגיד לכם, כי אנחנו מעבר לכל מחיצות פוליטיות. מהרגע הראשון שהכריזו על המדיניות הכלכלית החדשה, אשר טרם למדנו פרטיה - אמרנו, חובתנו האזרחית לעמוד לצדה. אמרתי אתמול בישיבה עם שר האוצר רבינוביץ, כי בנובמבר ובדצמבר עמדנו לצדו, ואילו בפברואר אנחנו חשים שקש שבר את גב הגמל.

זהו מס שנראה למישהו שולי, אבל הוא הורס כל רצון לפעול. ברגע זה קראתי את דברי ח"כ אפרת בכנסת, ואני מצטרף לדעותיך, מר אפרת.

ברצוני לומר לחברים, כי עניין אותי הבוקר מה תהיה השלכתו של המס הזה על המשק החקלאי, לכן הגעתי לנחונים הבאים:

בשנת תשל"ד היה הייצור החקלאי - לפי מר איילנד ולפי פוהולריס - 5.1 מיליארד. תמיד מעריכים בעוד 50%, ומר פוהולריס מעריך את זה 2,5 מיליארד ל"י. ולשנת תשל"ה מעריכים

מר זיו-אב:

את ערך הייצור ל-8.5, ואת ערך התשומה - מעל ל-4 מיליארד ל"י. שכר העבודה בשנה זו, לאחר הקפצות הרציניות ביותר מעריכים ב-900 מיליון בחקלאות, לעומת שנה שעברה שהיה 500 מיליון ל"י - שוב, זה לפי פוהולקיס ולפי ביטוח לאומי והאגודים המקומיים.

מעריכים שמס המעסיקים, אם הוא אמנם יתקיים, יעלה על שכר העבודה בחקלאות - כ-70 מיליון ל"י. אני מבקש תזכור את זה. זה בעצם מס נוסף על שכר עבודה בחקלאות.

ועוד שני משפטים: מיכאלי, נציג מפ"ם באיגוד הפועלים החקלאיים שהיה היום אצלי, אמר שהם השתגעו, משום שהוא איננו מביין מי ישלם בחקלאות את זה. ואילו גב' חנה זמר אמרה שזה קנס, זה מחץ פרנסה לעניים.

אם ועדת הכספים רוצה לתת גושפנקא למתן

קנס זה, בבקשה.

אני מבקש לשאול כמה עובדים ייפלטו לפי הערכתכם, כתוצאה ממס מעסיקים?

ש. ארליך:

מה האומדן שלכם שהאוצר ירוויח נטו, לאחר קיזוז? מה יהיה הנטו של מס המעסיקים?

אדוני היושב ראש, עם כל הכבוד הראוי, אני מציע שנפסיק את הדיון הזה כי עלינו לשמוע בכבוד רב גם את נציגי העובדים, את חברת העובדים ואת ההסתדרות, למרות שהדבר חשוב ודחוף ואני מציע להפסיק דיון זה.

א. רונן:

אני חושב שזה עניין פנימי שמצאת לנכון לנזוף ביושב ראש הוועדה, מול יושבי ראש מכובדים אחרים שיושבים בתור אורחים כאן.

היו"ר י. קרגמן:

אני חושב שנכון וחיוני, גם כשאין הצעת חוק - יש רק החלטת הממשלה, ואין עדיין הצעת חוק - טבעי שגורמים כלכליים אשר רואים בוועדת הכספים מוסד חשוב, ממלכתי, אשר בסופו של דבר היא תחליט כך או אחרת - להשמיע את טענתם. הוועדה לא סגורה בתוך צדף. הוועדה חיה בתוך העם, ואני קבלתי בברכה ובהערכה את רצונם של נציגי לשכת התיאום שרוצים להביע דעה. אני מעריך זאת מאד, ואני מבקש ממך, ח"כ רונן, כי זה מסמכותו של היושב ראש שיעשה מה שיעשה.

ברצוני לשאול: אמרתם כאן כי המס הזה

י. בן-מאיר:

מפלה את המשק היצרני. האם לקחתם בחשבון

את זה כי כל המלכרים יפוצו ע"י הממשלה על המס כאשר הוא יפלה עוד יותר?

בדבריתם לא ציינתם כאן אם המס הזה יעלה

את הכדאיות של הייבוא. האם זה נכון? לגבי הייצוא יפצו אותו, אבל התוצר המקומי יש בו 7.5% מס על עבודה פה.

בתזכיר שלכם כתבתם ש"אין מקום להטלת

ד. קורן:

מסים חדשים אלא במסגרת רפורמה כוללת

במערכת המסים". הואיל ומס המעסיקים הוא על עבודה ורווח, ואילו היה מס ערך מוסף - הרי שאר הנימוקים נגד מס המעסיקים היו נופלים היום. אם יובא מס ערך מוסף, האם תקבלו אותו?

ש. לורנץ:

שר האוצר הודיע על הקצו בו ביום ב' בכנסת, ורואה הרחבת התעשייה בשעור 22 מיליארד ל"י השנה בכל המשק. אני שואל: (א) מה דעתכם על מספר זה? במיוחד לאור המס המתוכנן על המעסיקים; (ב) מה תחזיתכם בקשר לייבוא הון והשקעתו בארץ?

ע. פיינרמן:

ידוע לי שהיה מס מסוג זה באנגליה שהיה לו תפקיד כפול, והוא היה מס סלקטיבי בענפים שונים. מה הערכתכם בקשר למס סלקטיבי? האם זה סביר או לא?

א. שוסטק:

קראתי בעתון שהיתה לכם פגישה עם שר האוצר, והיה רושם שאתם עומדים להתפטר. לכן אני שואל: האם אתם עדיין עומדים על מה שאתם כותבים בתזכיר שלכם? ומה יהיה אם בינתיים תתפשרו ואנחנו נמשיך לדון בבעיה זו?

מר מ. מושביץ:

על שאלתו של ח"כ שוסטק: שר האוצר הציע אתמול - ואנחנו ישבנו אחר משך שעה וחצי - שיהיה פורום עם 3 שרים, כדי שהם יבחנו אם אפשר להגיע להסדר. בכוונתנו לא להגיע לשום פשרות, ולעמוד עד הסוף לביטול מס זה.

מר י. אלשיך:

לגבי סגירת מפעלים: התשובה צריכה להיות מה קורה אילו המס על החברה היה עולה ל-84.3%? האם כתוצאה מזה היו נסגרים מפעלים? אבל הרזרבה להשקיע 23 ל"י מכל 100 ל"י - האם זה ניתן? החברה התעשייתית יכולה עכשיו להשקיע 150 אלף ל"י, כך שבתעשייה 70% מצבירה פנימית הולכות להשקעות. כלומר, ההשקעות הן מהרזרבות של המפעלים. עכשיו, שהרזרבות ירדו ב-8%. מ-1974 המס על חברות הוא 76%, ואחר כך הוא יהיה 84.5%.

לגבי השאלה ברוטו-נטו: האוצר צופה הכנסה של 950 מיליון ל"י לדעתנו, כתוצאה ממש זה יישאר בידי האוצר 620 מיליון ל"י. אם כתוצאה מכך צריך להחזיר עוד 200 מיליון ל"י, הרי יישאר אז סכום של 450 מיליון ל"י. ואם עם מלכרים - אז יישאר פחות. זה לגבי המזומנים.

אינני מדבר עכשיו על התחייבויות

הממשלה שיגדלו.

באשר לטענה שם המעסיקים הוא חלק ממס ערך מוסף: אנחנו בעד מס ערך מוסף, שכן זה מותנה ברפורמה במסים. כמס נוסף - לא; כחלק מרפורמה - כן. הוא שונה ממס ערך מוסף, כי הוא נייטרלי, וגם שונה. אי אפשר לבוא בטיעון שהוא הופך להיות זהה למס ערך מוסף. הוא כלל לא שונה.

באשר לייבוא הון: אין ספק שמסקיע אשר

שמע את הנעשה במדינת ישראל - שיש להוסיף 8% אלה - זה ירתיע אותו מלבוא הנה.

באשר למס סלקטיבי: אין ספק שאילו הממשלה הייתה אומרת שהיא מטילה על שירותים על מנת להעביר לענפי ייצוא - אז היינו באותה דעה. ואז היינו חושבים כיצד להעביר מ-43% הקיים למס היצרני. לכן היינו בעד מס סלקטיבי שיכוון למס היצרני.

באשר לאבטלה: אני מוכן לקבל את האומדן של התקציב הלאומי, שהאבטלה תהיה של 58 אלף איש. אבל זה גורם פסיכולוגי אצל אותם מעסיקים שלא ידעו אם לפטר או לא לפטר עובדים. זה יכול להיות מצב שאי אפשר לחזותו.

מכיון שלא נתתי לי את רשות הדיבור, בתור מחאה אני ויתרתי.

נ. קצב:

נתתי לכולם את רשות הדיבור. לכל אלה שנרשמו, נתתי.

היו"ר י. קרגמן:

תודה רבה. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.00.